

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA SOCIOLOGIJA V LETU 2015

Poročilo DPK SM za sociologijo

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije – primerjava po letih	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015.....	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015... 7	
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami.....	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015.....	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	15
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	20
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	21
5.1	Zunanje ocenjevanje	21
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	21
6	Povzetek.....	22
6.1	Ocena uspeha kandidatov	22
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	22
6.3	Druge ugotovitve	23

Avtorici:

mag. Mirjam Počkar, glavna ocenjevalka za sociologijo

dr. Marina Tavčar Krajnc, predsednica DPK SM za sociologijo

Poročilo je potrdila DPK SM za sociologijo na svoji 2. korespondenčni seji od 07. 10. do 08. 10. 2015.

Ljubljana, november 2015

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno matura (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

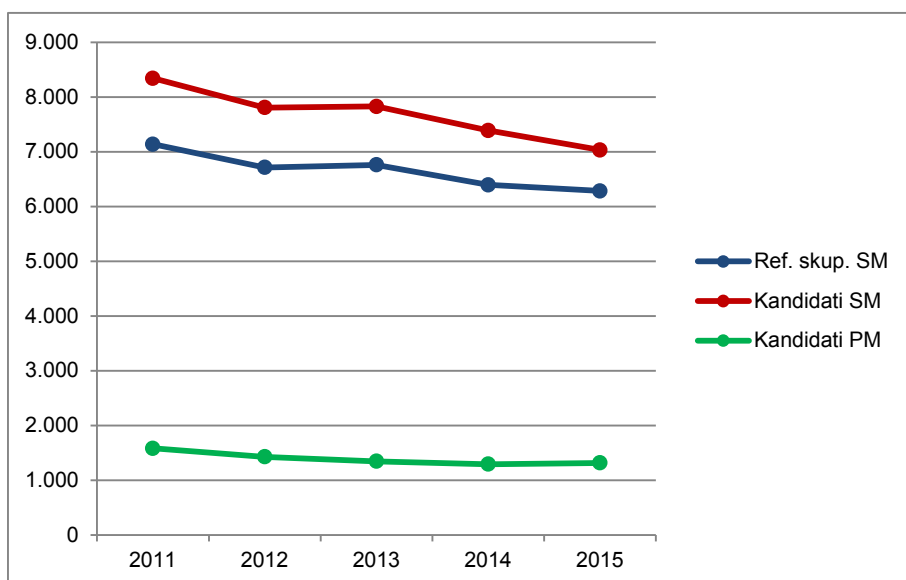
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2011 do 2015. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2011	7.138	8.343	1.584
2012	6.715	7.808	1.428
2013	6.759	7.826	1.346
2014	6.396	7.389	1.294
2015	6.283	7.033	1.317

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Vir: Državni izpitni center 2015

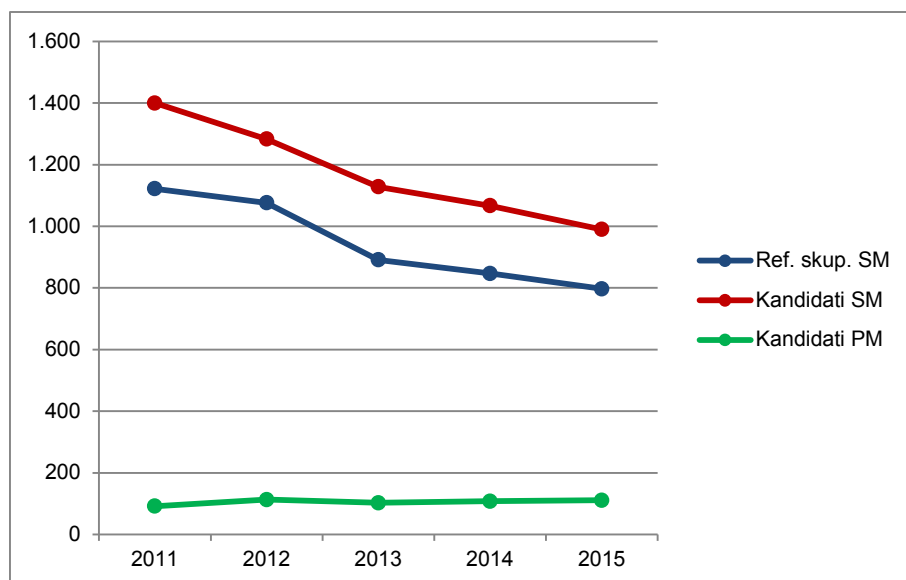
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali sociologijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2011 do 2015. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2011	1.122	1.400	92
2012	1.076	1.283	113
2013	891	1.128	103
2014	847	1.067	108
2015	797	990	111

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

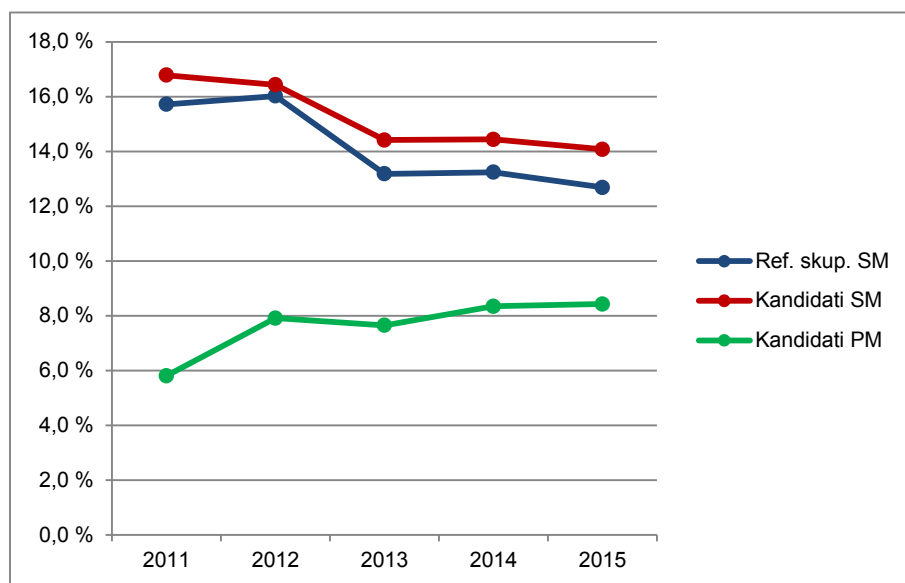
Vir: Državni izpitni center 2015

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali sociologijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2011 do 2015 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2011	15,7 %	16,8 %	5,8 %
2012	16,0 %	16,4 %	7,9 %
2013	13,2 %	14,4 %	7,7 %
2014	13,2 %	14,4 %	8,3 %
2015	12,7 %	14,1 %	8,4 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Vir: Državni izpitni center 2015

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015

	Število	Delež
Splošna gimnazija	650	59,0 %
Klasična gimnazija	13	1,2 %
Gimnazija	663	60,2 %
Tehniška gimnazija	14	1,3 %
Ekonomska gimnazija	103	9,4 %
Umetniška gimnazija	17	1,5 %
Strokovna gimnazija	134	12,2 %
Ref. skup. SM	797	72,4 %
Ostali SM	193	17,5 %
Kandidati SM	990	89,9 %
Kandidati PM	111	10,1 %

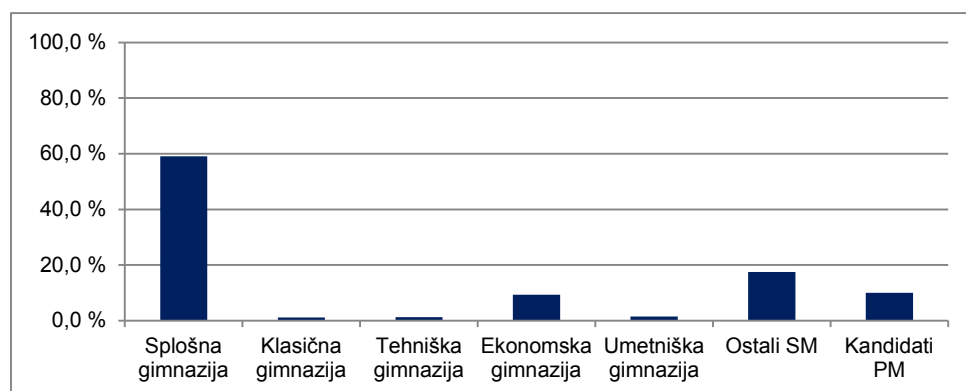
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015

Vir: Državni izpitni center 2015

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri sociologiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2015 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

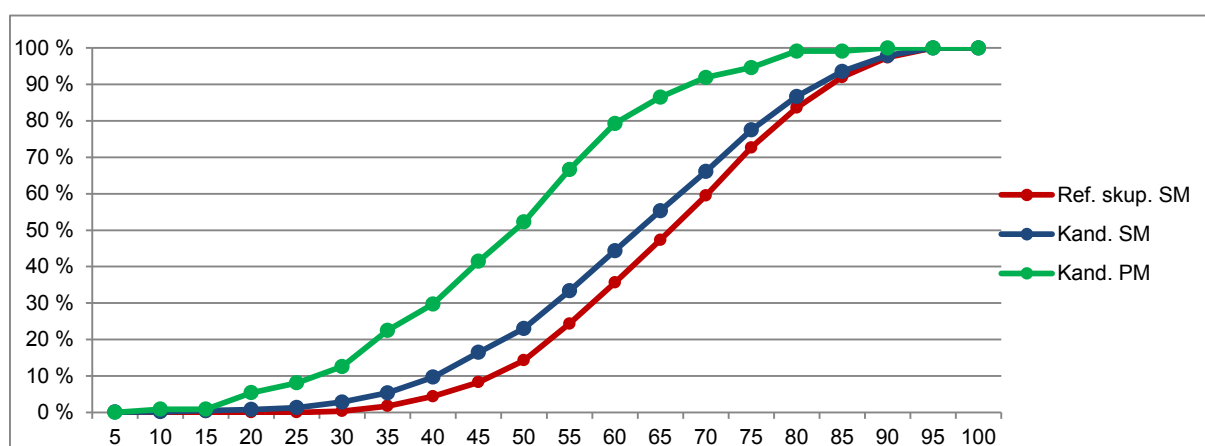
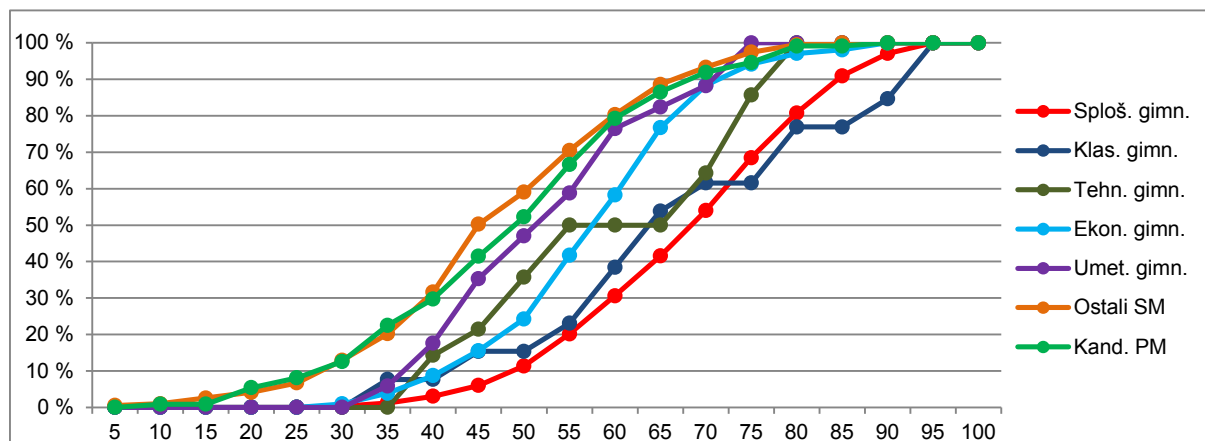
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	5
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5	3
26-30	2	0	2	0	1	0	1	3	15	12	5
31-35	6	1	7	0	3	1	4	11	25	14	11
36-40	12	0	12	2	5	2	9	21	43	22	8
41-45	19	1	20	1	7	3	11	31	67	36	13
46-50	35	0	35	2	9	2	13	48	65	17	12
51-55	57	1	58	2	18	2	22	80	102	22	16
56-60	68	2	70	0	17	3	20	90	109	19	14
61-65	71	2	73	0	19	1	20	93	109	16	8
66-70	81	1	82	2	12	1	15	97	106	9	6
71-75	94	0	94	3	6	2	11	105	113	8	3
76-80	80	2	82	2	3	0	5	87	91	4	5
81-85	66	0	66	0	1	0	1	67	68	1	0
86-90	40	1	41	0	2	0	2	43	43	0	1
91-95	19	2	21	0	0	0	0	21	21	0	0
96-100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	650	13	663	14	103	17	134	797	990	193	111

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	3 %	1 %
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	4 %	5 %
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	7 %	8 %
30	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %	3 %	13 %	13 %
35	1 %	8 %	1 %	0 %	4 %	6 %	4 %	2 %	5 %	20 %	23 %
40	3 %	8 %	3 %	14 %	9 %	18 %	10 %	4 %	10 %	32 %	30 %
45	6 %	15 %	6 %	21 %	16 %	35 %	19 %	8 %	16 %	50 %	41 %
50	11 %	15 %	11 %	36 %	24 %	47 %	28 %	14 %	23 %	59 %	52 %
55	20 %	23 %	20 %	50 %	42 %	59 %	45 %	24 %	33 %	70 %	67 %
60	31 %	38 %	31 %	50 %	58 %	76 %	60 %	36 %	44 %	80 %	79 %
65	42 %	54 %	42 %	50 %	77 %	82 %	75 %	47 %	55 %	89 %	86 %
70	54 %	62 %	54 %	64 %	88 %	88 %	86 %	59 %	66 %	93 %	92 %
75	68 %	62 %	68 %	86 %	94 %	100 %	94 %	73 %	77 %	97 %	95 %
80	81 %	77 %	81 %	100 %	97 %	100 %	98 %	84 %	87 %	99 %	99 %
85	91 %	77 %	91 %	100 %	98 %	100 %	99 %	92 %	94 %	100 %	99 %
90	97 %	85 %	97 %	100 %	100 %	100 %	100 %	97 %	98 %	100 %	100 %
95	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center 2015

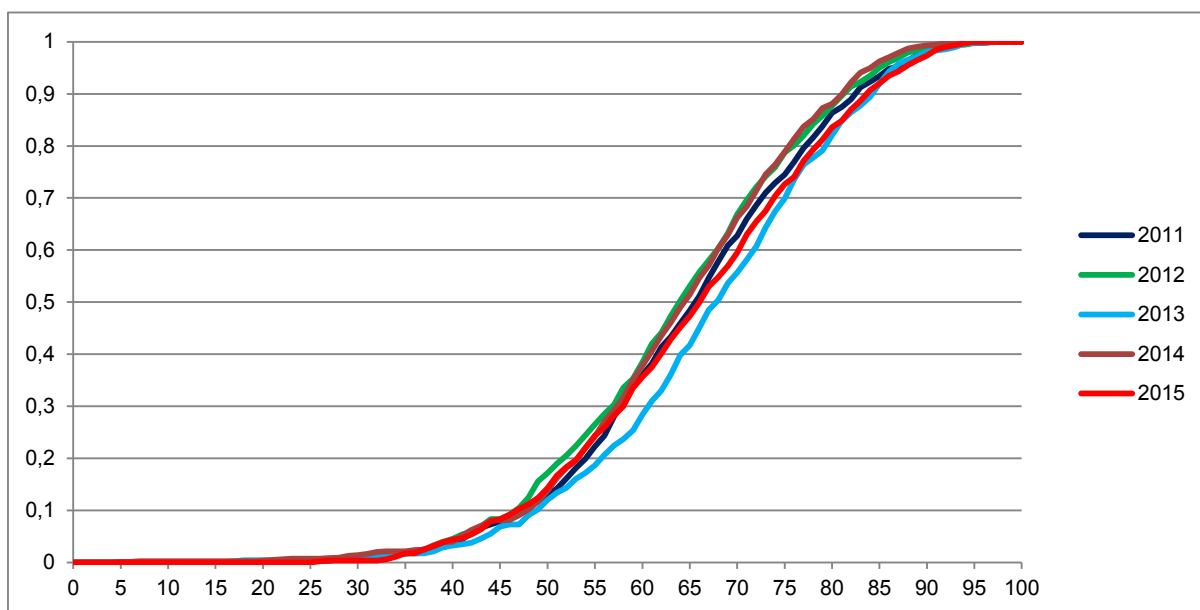
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2011 do 2015, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2011	47	58	70	82
2012	47	58	70	82
2013	48	60	72	83
2014	47	58	70	82
2015	47	58	70	82

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center 2015

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri sociologiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2015 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

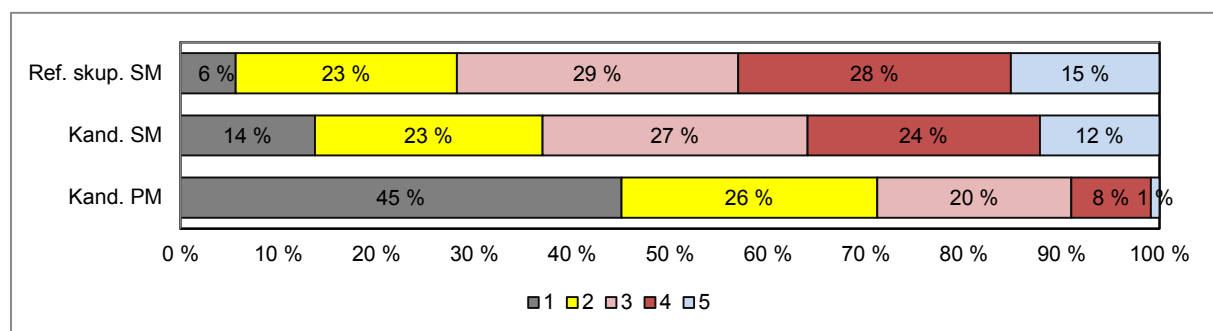
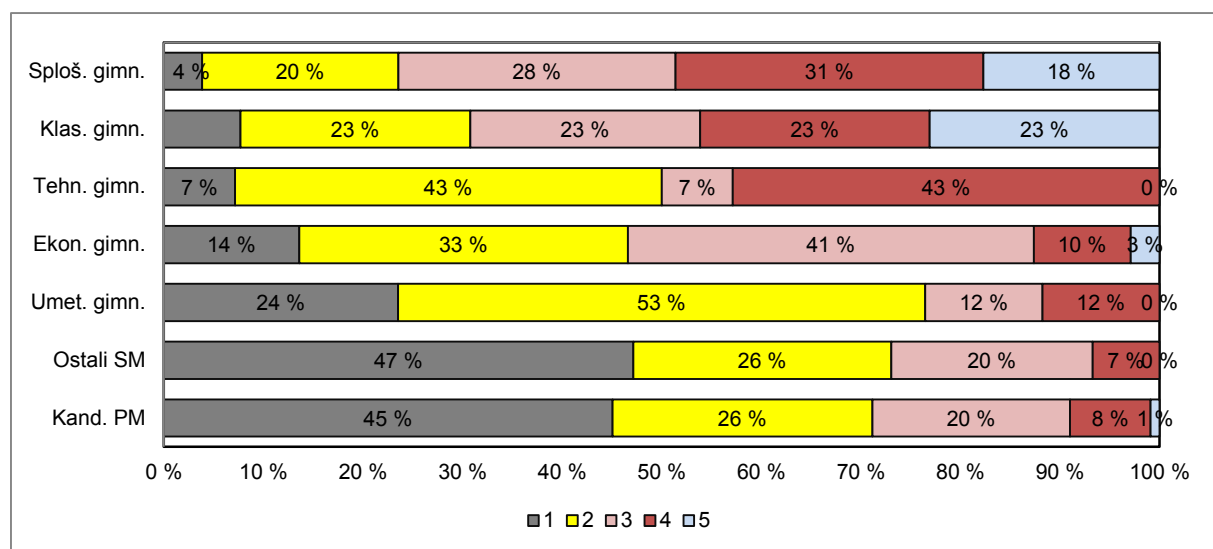
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	25	1	26	1	14	4	19	45	136	91	50
2	128	3	131	6	34	9	49	180	230	50	29
3	181	3	184	1	42	2	45	229	268	39	22
4	201	3	204	6	10	2	18	222	235	13	9
5	115	3	118	0	3	0	3	121	121	0	1
Uspešni	625	12	637	13	89	13	115	752	854	102	61
Skupaj	650	13	663	14	103	17	134	797	990	193	111

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	4 %	8 %	4 %	7 %	14 %	24 %	14 %	6 %	14 %	47 %	45 %
2	20 %	23 %	20 %	43 %	33 %	53 %	37 %	23 %	23 %	26 %	26 %
3	28 %	23 %	28 %	7 %	41 %	12 %	34 %	29 %	27 %	20 %	20 %
4	31 %	23 %	31 %	43 %	10 %	12 %	13 %	28 %	24 %	7 %	8 %
5	18 %	23 %	18 %	0 %	3 %	0 %	2 %	15 %	12 %	0 %	1 %
Uspešni	96 %	92 %	96 %	93 %	86 %	76 %	86 %	94 %	86 %	53 %	55 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center 2015

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2015

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	650	13	663	14	103	17	134	797	990	193	111
Povprečni splošni uspeh pri SM*	18,77	18,67	18,77	16,55	15,63	17,00	15,89	18,36	17,95	13,90	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,65	3,46	3,64	3,71	3,19	3,47	3,28	3,58	3,47	2,66	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,55	3,54	3,55	3,64	3,33	3,94	3,44	3,53	3,45	2,86	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,39	3,31	3,39	2,86	2,55	2,12	2,53	3,24	2,97	1,87	1,94
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,36	3,23	3,36	2,64	2,53	2,00	2,48	3,21	2,93	1,80	1,94
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	67,68	66,91	67,67	59,61	57,68	52,82	57,27	65,92	62,23	47,03	48,34
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	69	63	69	61,5	59	54	57	67	63	45	49
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	13,61	18,35	13,70	15,50	11,59	12,07	12,14	14,00	16,00	14,77	15,89
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,64	3,46	3,64	3,62	3,64	3,35	3,60	3,63	3,52	2,61	4,24
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,14	4,15	4,14	4,29	3,69	3,60	3,82	4,11	4,01	3,15	3,87
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,72	-	0,72	-	0,74	-	0,73	0,73	0,73	0,46	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,69	-	0,69	-	0,54	-	0,59	0,68	0,68	0,36	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,61	-	0,61	-	0,57	-	0,58	0,60	0,60	0,36	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,67	-	0,67	-	0,50	-	0,49	0,66	0,67	0,34	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,67	-	0,67	-	0,50	-	0,49	0,66	0,67	0,34	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,67	-	0,67	-	0,48	-	0,53	0,63	0,64	0,26	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,52	-	0,52	-	0,13	-	0,26	0,51	0,54	0,28	0,11
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,45	-	0,45	-	0,17	-	0,24	0,41	0,42	0,20	0,30
Neuspešni s PP	3,85	7,69	3,92	7,14	13,59	23,53	14,18	5,65	13,74	47,15	45,05
Neuspešni brez PP	6,92	15,38	7,09	28,57	15,53	35,29	19,40	9,16	17,58	52,33	45,05

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

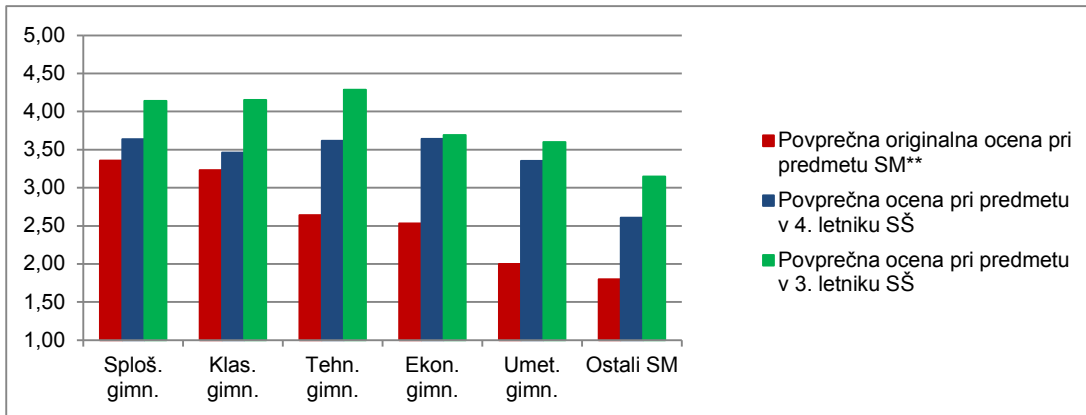
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz sociologije in povprečnih ocen iz sociologije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

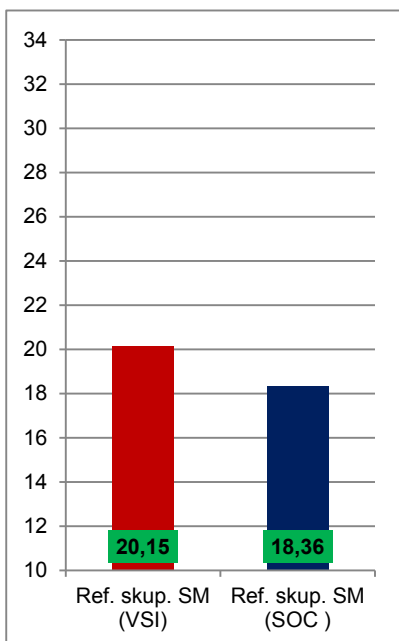
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz sociologije

Vir: Državni izpitni center 2015

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2015 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz sociologije (ref. skup. SM – SOC).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz sociologije

Vir: Državni izpitni center 2015

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanem in notranjem delu izpita iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2015.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

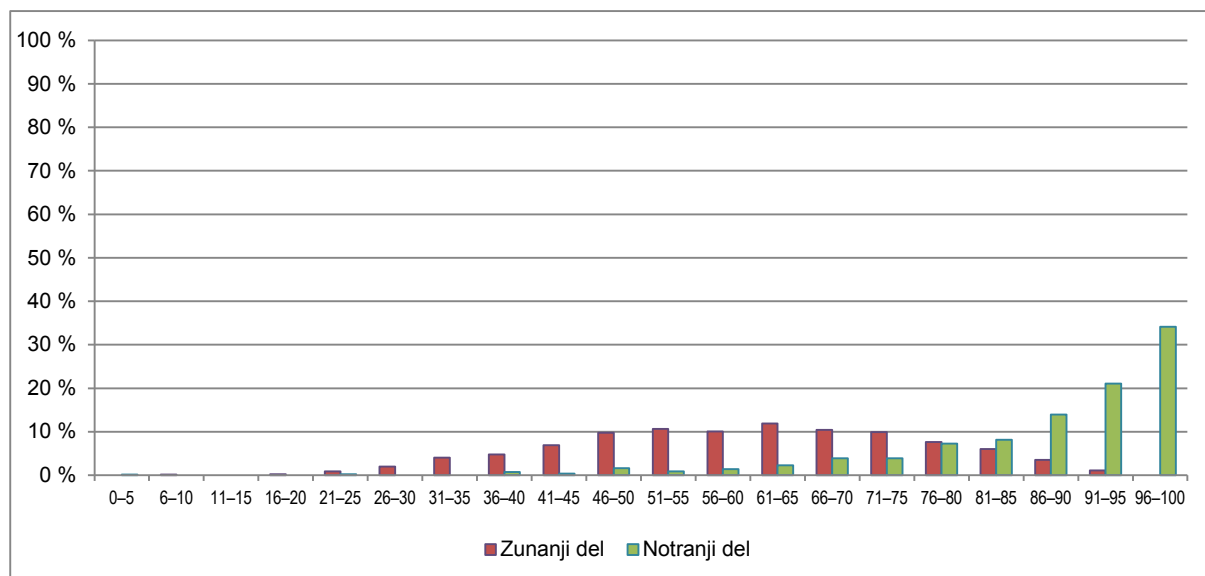
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	797	797
Povprečno število odstotnih točk	48,08	17,84
Standardni odklon odstotnih točk	12,67	2,71
Maksimalno število odstotnih točk	75,13	20,00
Povprečna težavnost	0,60	0,89

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2015.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	0 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	1 %	0 %
26–30	2 %	0 %
31–35	4 %	0 %
36–40	5 %	1 %
41–45	7 %	0 %
46–50	10 %	2 %
51–55	11 %	1 %
56–60	10 %	1 %
61–65	12 %	2 %
66–70	10 %	4 %
71–75	10 %	4 %
76–80	8 %	7 %
81–85	6 %	8 %
86–90	4 %	14 %
91–95	1 %	21 %
96–100	0 %	34 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center 2015

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2015.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Seminarska naloga
Število kandidatov	797	797	797
Povprečno število odstotnih točk	23,52	24,54	17,84
Standardni odklon odstotnih točk	5,15	8,89	2,71
Maksimalno število odstotnih točk	35,00	45,00	20,00
Povprečna težavnost	0,67	0,55	0,89

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Izpitna pola 1

Izpitna pola 1 vsebuje 4 strukturirane naloge, ki lahko vključujejo različno število vprašanj. Pri prvi nalogi (*Identiteta in kultura*) je bilo tokrat 8 vprašanj, pri drugi (*Družbene različnosti in neenakosti*) 12 vprašanj, pri tretji (*Religija in verovnanjski sistemi*) in četrti (*Družina*) pa prav tako po 8 vprašanj. Kandidati izberejo in odgovarjajo na celoten sklop vprašanj pri dveh nalogah. Pri vsaki lahko dosežejo največ 20 točk, skupaj 40 točk. Izpitna pola 1 predstavlja 35 % ocene.

Povprečno število (absolutnih) točk, ki so ga kandidati, ki so maturo opravljali prvič (brez poklicnih maturantov in drugih), dosegli pri tem delu izpita je 26,87 točke, kar je 23,51 odstotne točke. Če upoštevamo vse kandidate (brez poklicnih maturantov), je bilo povprečno število absolutnih točk 25,34, kar je 22,17 odstotne točke.

Največ kandidatov je izbralo 4. nalogo (*Družina*), sledijo 1., 2. in 3. naloga. Največje povprečno število absolutnih točk so zbrali pri 4. nalogi, nekoliko manj pri 1. in 3. nalogi, najmanj pri 2. nalogi, vendar povprečno število doseženih točk ne bistveno odstopa od drugih nalog. Glede na to lahko ugotovimo, da nobena naloga ni bila bistveno težja.

Indeks težavnosti (IT) Izpitne pole 1 je 0,67, če upoštevamo kandidate, ki so maturo opravljali prvič (v nadaljevanju referenčna skupina), in 0,63, če upoštevamo vse kandidate brez poklicnih maturantov.

Preglednica 4.3.1 (*Dosežki pri Izpitni poli 1, IT*) prikazuje število kandidatov (referenčna skupina), ki so odgovarjali na posamezno nalogo (N), povprečno število doseženih točk in indeks težavnosti.

Preglednica 4.3.1: Dosežki pri Izpitni poli 1, IT

Naloga	N	Povprečno št. (abs.) točk	IT
1	403	13,40	0,67
2	319	12,39	0,62
3	302	13,30	0,67
4	570	14,12	0,71

V nadaljevanju je predstavljenih še nekaj opažanj po posameznih nalogah in vprašanjih Izpitne pole 1.

1. naloga

IT-ji pri vprašanjih 1. naloge se gibljejo med 0,50 in 0,92. Nobeno vprašanje ni bilo glede na ocenjene odgovore kandidatov pretežno, nekaj pa je bilo lahkih. Eno takšnih je bilo vprašanje 1.06 (*Kateri dejavnik socializacije omenja vir 3 in o kateri vrsti socializacije govori?*). Velika večina kandidatov je očitno prepoznala družino in primarno socializacijo. Med lažjimi, vendar z več pomanjkljivimi odgovori, je bilo tudi vprašanje 1.07 (*Navedite še druga dva dejavnika socializacije in enega podrobneje predstavite.*). Še največ težav je predstavljalo vprašanje 1.05 (*Pojasnite, zakaj se kulturna raznovrstnost zmanjšuje.*), kjer so tudi zunanji ocenjevalci ugotavljali veliko »polovičnih« odgovorov, vendar je bil tudi tu IT 0,50.

2. naloga

IT-ji se pri vprašanjih 2. naloge gibljejo med 0,46 in 0,88. Najtežje (čeprav glede na IT ne pretežno) je bilo vprašanje 2.12 (*Pojasnite pojem kulturnega kapitala iz razlage družbene slojevitosti Pierra Bourdieuja.*), kjer je bil IT 0,46. Najlažje je bilo vprašanje 2.2 (*Ali je navedeni sistem omogočal družbeno mobilnost? Obkrožite pravilni odgovor.*), kjer je bil IT 0,88. Pričakovali bi, da bo podoben IT imelo tudi vprašanje 2.01 (*Katero obliko slojevitosti opisuje vir 1?*), vendar je ta samo 0,50. Zdi se, da so iz vira jasno razvidni stanovi, vendar so kandidati pogosto odgovarjali z navedbo družbene ureditve (fevdalizem) in ne oblike/sistema slojevitosti. Nekoliko težje v primerjavi z drugimi je bilo tudi vprašanje 2.09 (*Kaj omogoča/pospešuje mobilnost v modernih in postmodernih družbah? Predstavite enega od dejavnikov.*), kjer je bil IT 0,49.

3. naloga

IT-ji se pri vprašanjih 3. naloge gibljejo med 0,46 in 0,81. Tudi tu prav težkih vprašanj ni bilo. IT 0,46 je bil pri vprašanju 3.01 (*Katera sestavina religije je razvidna iz vira 1?*), 0,81 pa pri vprašanju 3.07 (*Kaj je sekularizacija?*). Pri vprašanju 3.01, kandidati očitno niso vselej prepoznali verske pripovedi, kar so Navodila za ocenjevanje predvidevala kot edini možni odgovor. Nekoliko nižja IT-ja (0,59, 0,57) sta še pri vprašanjih 3.06 in 3.08 (*Pojasnite značilnosti kompenzacijske in legitimacijske funkcije religije.; Opredelite verski fundamentalizem v modernih družbah.*).

4. naloga

IT-ji se pri vprašanih 4. naloge gibljejo med 0,60 in 0,84. Najnižji je pri vprašanju 4.01 (*Opređelite zakonsko zvezo in družino ter pojasnite razliko in povezanost med njima. Pomagajte si z virom 1.*), najlažje pa je bilo vprašanje 4.06 (*Kako imenujemo delitev družinskega dela in vlog...?*); (IT = 0,84).

Izpitna pola 2

Izpitna pola 2 vsebuje 5 esejskih nalog. Kandidati izberejo in odgovarjajo na dve. Za posamezen odgovor dobijo največ 20 točk, skupaj 40. To predstavlja 45 % ocene.

Esejske naloge lahko vsebujejo dodatna navodila. Tokrat so bila vključena pri 1., 2. in 3. nalogi.

Povprečno število (absolutnih) točk, ki so ga kandidati, ki so maturo opravljali prvič (brez poklicnih maturantov in drugih), dosegli pri tem delu izpita, je 21,82 točke, kar je 24,54 odstotne točke. Če upoštevamo vse kandidate (brez poklicnih maturantov), je bilo povprečno število absolutnih točk 20,22, kar je 22,75 odstotne točke.

Največ kandidatov je izbralo 5. nalogo (*V povezavi z odklonskostjo in kriminaliteto razpravljajte o družbenem nadzoru in dilemah kaznovanja.*), najmanj pa 4. (*Razpravljajte o sindikatih in njihovem pomenu v modernih družbah.*). Sledijo 2. (*Razpravljajte o medijskih reprezentacijah družbene realnosti.*), 1. (*Predstavite temeljne značilnosti moderne države.*) in 3. naloga (*Razpravljajte o pomenu vseživljenjskega izobraževanja.*).

IT izpitne pole je 0,54, če upoštevamo kandidate, ki so maturo opravljali prvič, in 0,50, če upoštevamo vse kandidate brez poklicnih maturantov.

Preglednica 4.3.2 (*Dosežki pri Izpitni poli 2, IT*) prikazuje število kandidatov, ki so odgovarjali na posamezno nalogo (N), povprečno število doseženih (absolutnih) točk in IT za posamezno nalogo. Vsi podatki veljajo za referenčno skupino.

Preglednica 4.3.2: Dosežki pri Izpitni poli 2, IT

Naloga	N	Povprečno št. (abs.) točk	IT
1	294	12,45	0,62
2	333	11,98	0,60
3	249	8,16	0,41
4	161	9,87	0,49
5	557	10,95	0,55

Iz preglednice 4.3.2 je razvidno, da pogostnost izbire posameznih nalog ni enakomerna. IT-ji posameznih nalog se gibljejo med 0,41 in 0,62. Najnižje ocenjeni odgovori so bili pri 3. in najboljše pri 1. nalogi.

Seminarska naloga

Kandidati lahko dobijo pri seminarski nalogi največ 20 točk; to predstavlja 20 % ocene. Povprečno število doseženih točk (absolutno in relativno) pri tem delu izpita (notranji del) je bilo 17,84 točke. IT je bil 0,89, korelacija med zunanjo in notranjo oceno pa 0,41. To velja za referenčno skupino, če upoštevamo vse kandidate brez poklicnih maturantov, pa dosežki tudi niso bistveno drugačni (povprečno število točk je 17,29, IT 0,86 in korelacija 0,42).

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Izpitna pola 1

1. naloga: *Identiteta in kultura*

IT in povprečno število doseženih točk kažeta, kot je bilo omenjeno že prej, da vprašanja kandidatom niso povzročala prevelikih težav. Ocenjevalci so ob dobrih odgovorih seveda opazili tudi napačne in pomanjkljive . Tu je treba opozoriti, da so ocenjevali izpitne pole vseh kandidatov, tudi poklicnih maturantov, ki so na maturitetnem izpitu iz sociologije dosegli slabši uspeh. Največkrat so omenjali pomanjkljivosti odgovorov na vprašanji 1.05 in 1.08. Pri vprašanju 1.05 (*Pojasnite, zakaj se kulturna raznovrstnost zmanjšuje.*) so kandidati sicer omenjali, da na to vpliva globalizacija, niso pa pojasnili zakaj (da npr. razvoj prometnih sredstev in komunikacijskih tehnologij omogoča in povzroča čedalje več stikov med različnimi kulturami). Pri prvem delu vprašanja 1.08 (*Poimenujte otroke, ki odraščajo brez ustreznega varuha oz. »referenčne osebe«, kot navaja vir 4, in kratko predstavite dve posledici izostanka ustrezne socializacije pri teh otrocih.*) je bil pogost odgovor *divji otroci, volčji otroci* ipd.; navodila za ocenjevanja so predvidevala kot pravičen odgovor samo nesocializirani ali izolirani otroci. Opažali so tudi, da so kandidati slabo pojasnjevali razmerje med vrednotami in normami (vprašanje 1.02: *Kakšno je medsebojno razmerje med normami in vrednotami kot sestavinami kulture?*). Tudi pri vprašanju 1.03 (*Navedite tri antropološke posebnosti človeške vrste.*) so bili po opažanju zunanjih ocenjevalcev odgovori površni, nenatančni.

2. naloga: *Družbene različnosti in neenakosti*

Zunanji ocenjevalci opažajo, da so bile težave pri vprašanju 2.01 (*Katero obliko slojevitosti opisuje vir 1?*), kjer je bilo pričakovati, da bo večina kandidatov odgovorila pravilno, pa je bil pogosto namesto stanov oz. stanovskega sistema naveden fevdalizem, včasih tudi suženjstvo ali kastni sistem. Pokazalo se je tudi, da kandidati ne čisto dobro razlikujejo med različnimi oblikami mobilnosti (intrageneracijsko, intergeneracijsko, vertikalno in horizontalno), na kar so se nanašala vprašanja 2.06 (*Katera oblika mobilnosti je razvidna iz vira 2? Navedite jo.*), 2.07 (*Kaj je značilno za navedeno obliko mobilnosti?*) in 2.10 (*Navedite in predstavite še eno obliko mobilnosti, ki je podatki iz tabele ne prikazujejo ter jo ponazorite s primerom.*). Pri odgovorih na vprašanje 2.09 (*Kaj omogoča/pospešuje mobilnost v modernih in postmodernih družbah? Predstavite enega od dejavnikov.*) so kandidati večkrat ostajali na zdravorazumski ravni predstavitve, da si posamezniki pač prizadevajo doseči čim višjo stopnjo izobrazbe, ker je ta pomembna, manj pa so vključevali družbene dejavnike (npr. javno in množično dostopno izobraževanje). Tudi opredelitve kulturnega kapitala (vprašanje 2.12: *Pojasnite pojem kulturnega kapitala iz razlage družbene razslojenosti Pierra Bourdieuja.*) niso bile najboljše. Le redki so v odgovor vključili povezanost kulturnega kapitala in družbene razslojenosti.

3. naloga: *Religija in verovanjski sistemi*

Zunanji ocenjevalci so opazili nekaj težav pri prepoznavanju sestavine religije (verske pripovedi) pri vprašanju 3.01 (*Katera sestavina religije je razvidna iz vira 1?*). Ugotavljajo slabše poznavanje družbenih funkcij religije, kar je bilo vidno v odgovorih na vprašanje 3.06 (*Pojasnite značilnosti kompenzacijske in legitimacijske funkcije religije.*). Precej nenatančnih, pomanjkljivih odgovorov je bilo tudi na vprašanje 3.08 (*Opređelite verski fundamentalizem v modernih družbah.*). V odgovorih na vprašanje 3.05 (*Predstavite značilnosti monoteističnih in politeističnih religij. Za vsak tip navedite konkreten primer.*) večkrat niso navedli dveh ustreznih značilnosti vsakega tipa.

4. naloga: *Družina*

Zunanji ocenjevalci so največkrat omenili pomanjkljivosti odgovorov na vprašanji 4.01 (*Opređelite zakonsko zvezo in družino ter pojasnite razliko in povezanost med njima. Pomagajte si z virom 1.*) in

4.02 (*Kateri trije trendi v družinskem življenju so omenjeni v viru 1?*). Pri prvem so slabo ali napačno pojasnjevali razmerje med zakonsko zvezo in družino ter pomanjkljivo opredeljevali zakonsko zvezo, pri drugem so premalo natančno navajali trende v družinskem življenju, kar je bilo pravzaprav treba samo prepisati oziroma povzeti iz vira (napisali so npr. samo razveze, nič pa o tem, kaj je z njimi – naraščajo, upadajo, ...; vir 1 govori o naraščajoči stopnji razvez). Nekaj težav je bilo s prepoznavanjem funkcij družine (vprašanje 4.03: *Katero funkcijo družine vsaj posredno nakazuje prvi odstavek vira 2?*; vprašanje 4.04: *Navedite še eno funkcijo družine in jo razložite.*). Zunanji ocenjevalci so opazili tudi nenatančno branje drugega dela vira 2, na kar se nanaša vprašanje 4.07 (*Ali iz vira 2 sklepate, da je taka delitev (simetrična/integrirana) samoumevna in široko razširjena? Utemeljite na podlagi vira 2.*). Pogost je bil odgovor »da« (iz vira precej nedvoumno sledi, da ne), utemeljitev pa bolj v smislu »ne« ali nasprotno.

Izpitna pola 2

Pri izpitni poli 2 težko govorimo o popolnoma nepravilnih odgovorih. Kandidati so le v redkih primerih odgovarjali popolnoma nekaj drugega, kot je zahtevala naloga. Še največkrat se je to zgodilo pri 3. esejski nalogi. Govorimo lahko o dobrih, celovitih in slabših, površnih in pomanjkljivih odgovorih. Slabi so tudi odgovori, kjer kandidati ostajajo na ravni »prostega spisa« brez vključevanja sociološke terminologije, socioloških spoznanj/teorij, argumentov, vnašajo v odgovore stereotipe in predsodke itd. V nadaljevanju so predstavljene nekatere pomanjkljivosti odgovorov, ki so jih opazili zunanji opazovalci, kar pa ne pomeni, da je bilo to značilno za vse ali večino odgovorov.

1. esejska naloga: *Predstavite temeljne značilnosti moderne države.* (V odgovor vključite opredelitev pravne, demokratične in socialne (države blaginje) države.)

Zunanji ocenjevalci opažajo predvsem nenatančnost pri predstavljanju posameznih značilnosti moderne države, prav tako večkrat ostajajo le pri navedbi ene ali dveh značilnosti. Tako npr. pri pravni državi navedejo samo enakost pred zakonom, druge razsežnosti »pozabijo«, pri demokratični državi pišejo samo o volitvah itd. Več težav je tudi pri pojasnjevanju moderne države kot socialne države oziroma države blaginje. V nekaterih odgovorih pa so kandidati temeljne značilnosti obravnavali, kot da gre za različne vrste modernih držav.

2. esejska naloga: *Razpravljajte o medijskih reprezentacijah družbene realnosti.* (Opredelite pojem medijske reprezentacije in v razpravi analizirajte dva primera družbenih pojavov, družbenih skupin ali kategorij, ki so...)

Zunanji ocenjevalci pravijo, da so pogosto naleteli na pomanjkljive opredelitve, kaj medijska reprezentacija je. Ugotavljajo tudi, da so kandidati v svojih odgovorih le redko pisali o problematiki stereotipizacije in predsodkov ali se ukvarjali z vplivom medijskih reprezentacij na medkulturne odnose. Le redki kandidati so opozorili na odmik medijskih reprezentacij od stvarnosti. V nekaterih primerih so se kandidati oddaljili od zahtev v nalogi, pisali so namreč predvsem o medijih nasploh, njihovem razvoju, družbenih funkcijah itd.

3. esejska naloga: *Razpravljajte o pomenu vseživljenjskega izobraževanja.* (Predstavite tudi spremembe v njegovem pojmovanju.)

Kot je bilo že omenjeno, so bili glede na povprečno število doseženih točk in IT najslabši odgovori pri tej esejski nalogi. To opažajo tudi zunanji ocenjevalci. Iz odgovorov je mogoče sklepati, da koncepta vseživljenjskega izobraževanja, njegovega nastanka in sprememb v njegovem razumevanju ne poznajo dovolj dobro. Tako so odgovori vsebovali razpravo o izobraževanju nasploh, o razvoju šolanja v zgodovini, predstavitev socializacije kot vseživljenjskega procesa, razpravo o pomenu izobrazbe nasploh ipd.

4. esejska naloga: *Razpravljajte o sindikatih in njihovem pomenu v modernih družbah.*

Kot ugotavljajo zunanji ocenjevalci, nekateri kandidati niso povezovali nastajanja in delovanja sindikatov z industrializacijo, kapitalizmom in delavskim gibanjem, odgovori drugih pa so vsebovali ta element, niso pa vključevali njihovega pomena in delovanja danes. Pogosto v odgovorih ni bilo najti predstavitve dosežkov sindikatov na področju socialnih pravic. Pogosto je bilo nepoznavanje načinov delovanja sindikatov (npr. stavk). V nekaterih primerih so se kandidati omejili na delovanje šolskega in zdravniškega sindikata v Sloveniji.

5. esejska naloga: *V povezavi z odklonskostjo in kriminaliteto razpravljajte o družbenem nadzoru in dilemah kaznovanja.*

Po opažanju zunanjih ocenjevalcev so se kandidati pogosto zaustavili pri opredeljevanju odklonskosti in delovanju družbenega nadzora, težave pa so bile pri razpravi o dilemah kaznovanja – ta del so kar izpustili. Če so to že vključili v odgovor, pa so se dotaknili le vprašanja (ne)uspešnosti resocializacije kot cilja kaznovanja. Gre za problem, ki smo ga ugotavljali že prejšnja leta, da namreč kandidati večkrat odgovarjajo na zahteve prvega dela naloge, na drugega pa v manjši meri ali sploh ne.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Vprašalnik je oddalo 24 zunanjih ocenjevalcev. Sestavo (strokovno in vsebinsko ustreznost, tehnično izvedbo) Izpitne pole 1 so ocenili s povprečno oceno 4,2 (na lestvici od 1 do 5), Izpitno polo 2 so pa s povprečno oceno 4,3. Njihova ocena *Navodil za ocenjevanje izpitne pole 1* je bila 4,2, takšna je bila tudi ocena *Navodil za ocenjevanje izpitne pole 2*. Ocene so nekoliko nižje kot prejšnje leto. Večina zunanjih ocenjevalcev sicer nima kritičnih pripomb na sestavo nalog, prav tako ne na navodila za ocenjevanje. Tako sta se npr. samo enemu od ocenjevalcev zdela sporna vir 1 v 3. strukturirani nalogi in vir 2 v 4. strukturirani nalogi, pa ne toliko vira sama po sebi, ampak navodila za ocenjevanje, ki predvidevajo samo en pravilni odgovor, iz virov pa naj bi jih bilo mogoče razbrati več. Isti ocenjevalec/ka ima pripombe tudi na formulacijo in navodila za ocenjevanje pri vprašanjih 2.05, 2.11 in 3.05. Eden od ocenjevalcev meni, da sta bili pretežki vprašanji 1.03 in 4.01, po mnenju drugega pa je prav slednje prelahko. Enako meni za vprašanji 3.05 in 4.02. Eden od ocenjevalcev meni, da bi bila pri 4. esejski nalogi potrebna dodatna navodila.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Obe izpitni poli ocenita dva zunanja ocenjevalca. DPK SM na razdelitvi izpitnega gradiva razloži navodila za ocenjevanje in jih – če se to izkaže za potrebno – dopolni. Ocenjevalci ocenjujejo doma; po približno enem tednu je menjava. Vsak ocenjevalec dobi v ocenjevanje približno enako število izpitnih pol; vsak ocenjuje tako izpitno polo 1 kot izpitno polo 2.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Vloženih je bilo 76 zahtev za vpogled (lani 103), po vpogledu pa 33 ugovorov na oceno (enako kot lani). V 14 primerih se je po ugovoru spremenilo število točk navzgor ali navzdol (za povprečno 1,88 odstotne točke), v 6 primerih se je s tem spremenila tudi ocena (lani v 8 primerih).

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Na splošni maturi 2015 je bil izpit iz sociologije usklajen z veljavnim učnim načrtom. Maturitetni izpit iz sociologije je v spomladanskem izpitnem roku opravljala 1.101 kandidat (1.176 v letu 2014). Na splošni maturi jih je opravljala izpit iz sociologije 990 (lani 1.067), na poklicni maturi pa kot peti predmet 111 kandidatov (lani 108). V tem številu je upoštevanih 797 kandidatov, ki so kot dijaki splošnih in strokovnih gimnazij prvič opravljali splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, brez 21-letnikov, brez odraslih in brez poklicnih maturantov). Ta skupina je obravnavana kot referenčna za izračun uspešnosti opravljanja izpitov. Upošteva se zmanjšanje števila kandidatov pri predmetu sociologija na splošni maturi (leta 2015 je bil indeks 0,95 glede na leto 2014), je to zmanjšanje odsev trenda upadanja števila kandidatov na splošni maturi.

Med posameznimi kategorijami kandidatov so bile – podobno kakor v preteklosti – precejšnje razlike v dosežkih, najboljši so bili dijaki klasične gimnazije oziroma splošnih gimnazij. Letošnji povprečni dosežek kandidatov iz referenčne skupine je bil 65,89 odstotne točke, lani 64,24 (23,51 za izpitno polo 1, 24,54 za izpitno polo 2 in 17,84 za seminarsko nalogo). Ocene so se gibale v intervalu od 4 do 95 odstotnih točk (lani 16–95). Zadnji podatek pove, da je k maturitetnemu predmetu sociologija letos pristopilo tudi nekaj izrazito šibkih, na izpitne zahteve nepripravljenih oziroma zelo slabo pripravljenih kandidatov. Povprečna ocena kandidatov, ki so splošno maturo v letu 2015 opravili, je bila pri predmetu sociologija 3,24.

Pri notranjem delu izpita – seminarska naloga – je uspešnost vsa leta visoka. Povprečno število doseženih odstotnih točk je bilo tako letos v spomladanskem izpitnem roku 17,84 točke od 20 možnih točk (lani 17,90) in več kakor četrtnina kandidatov je bila za maturitetno nalogo ocenjena z maksimalnim številom točk. Indeks težavnosti za referenčno skupino, ki je splošno maturo opravljala prvič, je bil za notranji del/seminarsko nalogo: 0,89 (0,90), za zunanji del pa pri izpitni poli 1: 0,67 (0,63) in pri izpitni poli 2: 0,55 (0,57). Korelacija med obema deloma je bila 0,41 (0,38). Rezultati so zelo podobni rezultatom v letu 2014, kakor je razvidno iz podatkov, zapisanih v oklepajih. Ob upoštevanju različnosti ciljev, vsebin in načinov dela je mogoče zapisati, da interne ocene prispevajo opazni del k relativno dobri oceni predmeta. V tej značilnosti sociologija na splošni maturi ni izjema; podobno velja tudi za druge predmete. Razveseljuje ugotovitev, da se povečuje korelacija med notranjim in zunanjim delom.

Po pregledu doseženih rezultatov splošne mature 2015 se je DPK SM za sociologijo odločila, da ostanejo meje med ocenami enake ocenam, ki so veljale v letu 2014. Za spreminjanje ni bilo razlogov, doseženi rezultati so tako povsem primerljivi z lanskimi in kažejo rahlo izboljšanje dosežkov kandidatov.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Izpitne pole so bile po presoji DPK SM za sociologijo ustrezno sestavljene, kakor so potrdila tudi mnenja zunanjih ocenjevalcev iz anketnih vprašalnikov. V izpitnem gradivu so bila zastopana vprašanja vseh taksonomskih stopenj, v deležih, kakor to določa predmetni izpitni katalog za splošno maturo pri tem predmetu.

Zunanji ocenjevalci so ocenili strokovno in vsebinsko ustreznost in tehnično izvedbo izpitnih pol in navodil za ocenjevanje kot dobri in primerni. Naloge in vprašanja v izpitni poli 1 so ocenili z oceno 4,2 (lestvica 1–5) in naloge v izpitni poli 2 z oceno 4,3.

Bistvenih razlik med izpitnimi polami splošne mature 2014 in izpitnimi polami splošne mature 2015 pri predmetu sociologija v DPK SM za sociologijo nismo zaznali.

6.3 Druge ugotovitve

V izpitnih gradivih na spomladanskem izpitnem roku splošne mature 2015 ni bilo ugotovljenih napak. Komisija sodi, da je k temu prispevala tudi večletna praksa zunanjega pregledovanja pripravljenega gradiva za izpitne pole. Preglede opravijo učitelji, ki jih izbere Ric: oblikujejo svojo oceno gradiva, komisija njihova mnenja po tehni presoji upošteva in korigira ali dopolni pripravljeno gradivo.

Kandidati so v spomladanskem izpitnem roku splošne mature 2015 vložili 76 zahtev za vpogled v izpitno dokumentacijo (leto poprej 103). 33 kandidatov je vložilo ugovor na oceno (enako število tudi leta 2014). Ocena se je po ugovoru zvišala 6 kandidatom.